

2003. 10. 18. TÁBLAJÁTÉKOS KIÁLTVÁNY!

(rekviem..., vagy reinkarnálódhat még a Magyar Táblajátékosok Társasága Egyesület?)

Nem szégyen az emberiségre, hogy a szinte
megszámolhatatlan sokaságú
fizikai, ügyességi megmérettetés mellett,
csupán 3-4 féle szellemi játékot talált
alkalmasnak nemzetközi versengésre?

Fenti kritika volt a Magyar Táblajátékosok Társasága Egyesület (MTTE) létrehívásának egyik alapgondolata 1996-ban, egy évvel az angol kezdeményezésű "MindSports Olympiad" (fentivel igencsak hasonló gondolat) megszületése előtt!

Talán a legelsők között kezdtünk el valami jót mi magyarok, ám napjainkra mégis lemaradtunk. Miközben az angol mellett, már olasz-, cseh-, japán "elmesport-olimpia" szerveződött, (hét közül egyiken sem voltunk ott magyarok), ez évben: érdeklődés (pontosabban: tagság) hiányában megszűnik az MTTE.

Ha valakiben e hír hallatán felidéződne a Pisa-felmérés számunkra gyalázatos eredménye, igaza lenne, mert igenis van kapcsolata az elmesportok hazai alacsony népszerűségének az értő olvasás, a kreativitás, az önálló gondolkodás és véleményalkotás hiányosságaival is.

Magam, mint az Egyesület alapításkori, majd a jelen felszámolás idejére visszatérő soros elnöke, fájó szívvel, de tudomásul veszem kezdeményezésünk sikertelenségét. Ám, mert a személyes kudarc mellett, kórtüneteként is értékelem az elmúlt hat évben tapasztaltakat, hibának tartanám ha az MTTE csendben halna meg. Ez a halál ugyanis, elgondolkoztató jelzés kell legyen sokaknak. (Különösen azoknak, akik olvasták Jolsvai András helyenként nosztalgikusan anekdotázó "Az ember játszik" című cikksorozatát a "168 óra"-ban. Jelen sorok közölhetőre rövidített kivonatát meg is küldtem Mester Ákos főszerkesztő úrnak.)

Mit is akartunk?

A hazai "gazdával" (szövetséggel/egyesülettel) rendelkező sakk, go, bridzs mellett számos elmejáték üzhető még versenyszerűen. Az MTTE már indulásakor tucatnyi ilyen (gyakorlott játékosok ajánlotta) játékkal indította el a versenypalettáját, egyszersmind nyitottan további hasonlókra is, mondván: maguk a játékok is "vizsgáznak" majd a szerveződő bajnokságok során. Azok, amelyekben a legjobb játékosok versenyein sem sűrűsödnek be a döntetlenek, (azaz egy országos verseny döntőjének játékosai sincsenek még birtokában egy olyan biztosan nyerő stratégia ismeretének, hogy pl. mindig nyer a kezdő), akkor az a játék nemzetközi versenyzésre is alkalmasnak ajánlható. Ily módon, a gyakorlatban "felcímkézhető" azok a, -persze nem kevésbé érdekes-, játékok is, amelyek "csak" egy kb. megyei szintű versenyzésig üzhetőek.

Bajnokságok? Mármint, hogy ugyan miért kellenének már a játékainkban is újabb és újabb versenyek? Nincs elég versenyfutás rohanó, stressz-teli napjainkban? Hiszen ma már szinte az óvodába is felvételizni kell? Alapvetően nem a verseny maga a stressz-forrás, hanem a sokszor átláthatatlanul bonyolult, többnyire farkastörvényeket követő, kikapukkal, hatalmi kényszerrel, immoralitással, bürokratív-, és protekcionális torzulásokkal teli szabályai. Nemcsak pihentető kikapcsolódás versengeni egy jól körülhatárolt, egy adott játékra egyszerűsített áttekinthető szabálykörnyezetben, ahol fair-play ellenőrizhető és betartható, de az itt elért eredmény valódi sikerélményt is ad.

A logikai-táblás játékok sajátossága, hogy pont a legsikeresebb művelőik mellől tűnnek el a játszótársak. (Közben persze, a játék rekvizitje is a fiók mélyére kerül.) A szűkebb környezetükben nagyobb tudásúnak minősülők számára igazi élményt csak az egymással való találkozás hozhat. Az országos egyesület létrehívásának alapötlete pont az volt, hogy könnyebben egymásra találjanak egy-egy szellemi játék kedvelői (amőbázók, shogizók, reversisek, dāmázók, malmozók, pylososok, stb.), ha egy összetartó szakmai centrum

tagozataiként szerveződnek. Természetes következmény persze az is, hogy kölcsönösen megismerkedve egymás kedvenceivel (pl. aki kedveli a reversit, szinte bizonyosan bolondja lesz pl. a pylosnak is.) elindíthatók majd a több-próbás, összetett bajnokságok is. A kínálatban ott kell legyenek játékműhelyek, fejlesztő-iskolák, minősítő mesteriskolák, egyéni és csapatversenyek, alakulhatnak klubok, stb. Miután a versenyzésre kiválasztódó játékok rekvizitjei többnyire házilagosan is elkészíthetők, az Interneten elérhető módszertani ajánlásokat/segédleteket követve, a határon inneni és túli klubok/iskolák/szabadidőközösségek programjaiba anyagi ráfordítás nélkül, egyszerűen felvehetők.

Egyik gondolat sem az alapítók agyából kipottyant ötlet. Mióta az eszemet tudom, elszórtan, alkalmanként voltak és vannak/lesznek ilyenek, de rendszerbe-szerveződésük, pontosabban egy felmenő-ágakkal bővülő együttműködésük néhány lelkes, a közös érdekre rámutató és a cél elérését koordináló/segítő úttörő nélkül nem valósulhat meg.

Miért kell ehhez egy szervezet? Milyen feladatokra is irányul ez a koordináció?

Kell egy szabálystandard. Szinte mindegyik játékot számos változatban ismerjük, ezért igencsak hasznos, ha egy-egy verseny előtt, a legtapasztaltabbak konszenzusaként, leírható az éppen legjátszhatóbbnak minősített szabályváltozat.

Kell, hozzá tartozik az is, hogy jegyezzük fel egy-egy bajnokság győzteseinek nevét. Már csak azért is, hogy néhány év múlva megnézhessük, mi lett az egykori bajnokból. Kérdezném? Tessék mondani, emlékszik ma valaki arra, hogy mikor volt a Petőfi Csarnokban Országos Amőba-bajnokság? Kik is voltak a nyertesek?

Vonzása és példaértéke is van egy-egy sikerlistának, különösen akkor, ha évekre visszamenően ismerjük az adatokat. Nem alaptalan tán a várakozás, hogy az iskolás korban elért elmebajnokságos sikert, valamilyen felnőttkori karrier követhet. Ezen játékok kedvelése ugyanis nem "egyetlen betegség", hanem "szövődményei" is vannak. A táblajátékos feladványmegoldó versenyünk több helyezettje sikeres volt a "Zrínyi" matekversenyen is, vagy pl. csont nélkül vette a mensa-tesztet.

A sakkozók Élő-féle pontozási módszerének mintájára, játékonként is és összesítettben is felállítható egy olyan élő (értve alatta itt azt, hogy visszatérő/gyakran játszókat által folyamatosan aktualizált) játékos erőssorrend-skála, amelybe bárki néhány tucat (például az Interneten) lejátszott partival besorolhatja magát, mintegy megmértetve, hogyan is áll tudása, pl. az ország legeredményesebbjeihez képest. Ehhez az előminősítő, mérő-besoroló pontrendszer működtetéséhez feltétlen kell egy fórum, egy közös találkozási pont, ahova minden érdekelt odatalálhat. Ilyen volt pl. a gamerteam.hu játékportál, aminek fejlesztésben kiinduló szempont volt egy ilyen funkció teljesítése.

Kell még sok-sok módszertani segítség, ami mankót ad ezen játékok tanításához, a mintákat a versenyek lebonyolításához, a felmenő rendszer működtetéséhez.

Mindez, egy szakmai centrum kialakulása nélkül megvalósíthatatlan.

Amíg nem működik egy ilyen szakmai centrum, addig maradnak az alkalmi lelkesedők elszigetelt, kampány akciói. Lesznek továbbra is néhányévenként például (akár országos versenykiírású) amőbabajnokságok, továbbra is lesz évenként egy gyermeknap, lesz egy parlamenti gyermekkarácsony, egy-egy iskolanap. Továbbra is alkalmasan arra, hogy "kipipáljuk" feladatnaplónkban: "megtettük, most aztán foglalkoztunk a gyerekekkel". Aztán vége? Persze, hogy nincs vége. Majd lesz valamikor, valahol, valakinek az eszébe jutva, újra és újra, egy-egy újabb akció.

Bizonyos, hogy sokakhoz nem juthatott el az MTTE hat éves működésének még a híre sem, de nem sokat tévedek azzal a becsléssel, hogy igenis százezrek tudtak (bár tán csupán felületes információtartalommal) kezdeményezésünkről.

Nos, az úttörő mag hat év alatt elfáradt. A magam részéről nem titkoltan dühös vagyok és a sikertelenség miatti indulatomban sírva/vigyorgok: "úgy kell nektek!" Ha tényleg nincs annyi aktív támogató érdeklődés a fent vázlatoltan megismételt gondolatsor tartalma iránt, hogy életben maradjon az MTTE, akkor adjuk át a

teljes terepet a "köpj egy hegyeset és nyerj vele egymilliót" játékoknak! Vau! Happy!

Kik felé célzom méltatlankodásom? Sokakat szeretnék vitára hívni!

Kezdem azokkal, akiknek pecsétes papírjuk is van arról, hogy a "legintelligensebbek" közöttünk. Tisztelettel kérdezem a MENSA HUNGARIQA tagjait: miért fehér holló köztük Elekes Sándor és Eleőd Ákos, akik "agyműves foglakozáson", "tehetség-gondozáson" igyekeznek tovább is adni értékeikből? Vagy csak én vagyok tájékozatlan és vannak köztük sokan mások is? No persze, nem a pénzdíjas vetélkedőkön és a Mensa önreklámozásában ügyködőkre gondolok, hanem azokat hiányolom, akik úgy érznek: az intelligencia arról is megismerkszik, amit igyekszik tovább is adni a többieknek. Az tény, hogy az MTTE által kínált eszköztárban nem fedeztek fel olyan értékeket a mensások, amelyeket tagsági viszonyukkal is erősítendőnek/támogatandónak minősítettek volna, jóllehet sokuk az MTTE bemutatóin ismerkedett meg néhány -azóta, feltételezem, kedvencükké vált- játékkal. Megkockáztatom, ha nincs az MTTE, tán ha tized annyian fedezték volna fel a Pylost, a Pentét, a Pikkpakkot, a Rotaryt, a tologatós/gurító Amóbákat és hadd ne soroljam... Vajh, hol keresse civil támogatóit, tagságát egy "gondolkodós-táblás" játékok népszerűsítését és szakmai centrumának kialakítását célkitűző kezdeményezés, ha nem lel segítő partnerekre a nagy M-ek között sem?

Pedagógusok! Mélységes tisztelem a néhány "fehér hollónak", de az általam ismert neveket mégsem sorolnám, mert reményelem, hogy az alábbi füstölgésem ellenére, mégiscsak sok lenne a kimaradók száma. **Ám, a többségi/általános tapasztalatom az, hogy a gyermekeink oktatásával/nevelésével hivatásszerűen foglalkozók sem fedezték fel azt a gazdag muníciót amit az MTTE rendezvényei, versenyei, bemutatói, szellemisége kínáltak.** Két évig szerkesztettem a Magiszter Magazin játékvatát, rendezvény- és verseny-felhívásokkal, az eredményt tekintve: "a semmibe pufogatott reklámokkal". Programjainkon több tucatnyi olyan napközis, matekos, nevelőotthonos "pedagógussal" találkoztam, akik nem ismerték a halmákat, a dámákat, a solitereket..., köztük több olyannal is, akik egy négymondatos játékszabályt sem voltak képesek úgy megérteni, hogy azt továbbadhassák tanítványaiknak. Dehogyan kívánnék én "még egy újabb bőrt lehúzni" a tanítókról/tanárokról! Csupán azt hiányolom, hogy egyre inkább eltűnnek -mind a tanult, mind a gyakorlati- eszköztárukból a logikai és táblás játékok. Kérdeném például: hány olyan napközis, szabadidős foglalkozás van, amelyen az iskolai számolókorongokhoz táblát rajzolva, pl. reversit, vagy solitert játszanak, netán egy-egy alkalmi kis versenyzéssel egybekötve? (Megjegyzem, gyakran találkozok rendezvényeken olyan, a suliban sakkot tanuló gyerekekkel, akik nem tudnak malmozni és nem ismerik a dámákat...)

Játékosok! Az MTTE-rendezvények jóval tízezer fő feletti résztvevői/vendégei!

A versenyeken/programokon láthatóan jól elszórakoztatok, sokan a címlistánkba is jelentkeztek: kérve értesítést az újabb rendezvényekről. Többen vagytok olyanok is, akik tán soha nem találkoztatok volna néhány jelenlegi barátotokkal, ha nincs az a bizonyos MTTE program, amire mint hasonló érdeklődésűek, véletlenül, egyszerre tévedtetek be... **Az egyikőtök számára sem nyilvánvaló, hogy egy néhányfős baráti magtól elfogadni/elvárni ezrek szórakoztatásának (szellemi-, szervezési-, anyagi) finanszírozását hosszú távon nem működik, de legalábbis nem korrekt?**

Az, gondolom, tán belátható, hogy ilyen rendezvényt szervezni/reklámozni üzleti alapon ma, csak igen sok pénzzel lenne elindítható. A kockázati tőke pedig, elsősorban arról nevezetes, hogy nem kockáztat. Előbb, össze kell gyűlnünk megmutatni, hogy sokan vagyunk és még reklámértékünk is van. Mekkora reklámértéke lenne egy olyan hétpróbás összetett egyéni- és csapatbajnokságnak, amelyen évről évre találkozhatnának a felmenő verseny határon inneni és túli magyarjai!

Végezetül, idetartozik az a "sajnos kisebbségi" másik oldal, akiknek köszönettel tartozunk:

A Népszabadság Rt. az egyetlen, "aki" már a gyermekcipőben járó gondolatot is hajlandó volt anyagilag szponzorálni, a feladványmegoldó versenyek győzteseinek díjazásával.

A TVNET Kft. Hat éven át, mindmáig, díjmentesen adta a tárhelyet a Táblajátékos WEB-oldalainak.

A BNV-gazda, a Hungexpo Rt. Négy évig biztosított térítésmentes helyszínt bemutatkozásunknak és

versenyeinknek.

A Kispesti Munkás Otthon, az Almássy-téri Szabadidőközpont, a Néprajzi Múzeum, ahol alkalmi otthont találtunk taggyűléseinknek, versenyeinknek, "rezsiköltségmentesen".

A jelenlétünk harmadik évben leégett Budapest Sportcsarnok Karácsonyi Vására tagtoborzó-bemutató játszóházunkat fogadta be. (Ám, mint "ingyenvendégek", magunknak kellett elkárolnunk a tűzben megsemmisült táblás rekvizitjeinket.)

A <http://gamerteam.hu> fejlesztőcsapata, akiknek a köszönet mellett bocsánatkéréssel is tartozom, mert ahogy látom: nemigen sikerült beindulni annak a "táblajátékos pezsgésnek", amiről néhány éve még úgy gondoltam, csak egy jó portál hiányzik hozzá... (és ők, kicsit az én rábeszélésemre is, sokat dolgoztak vele...)

Köszönet még a "pénz az ablakban barterek"-kért: az Élet és Tudomány, a Magister Magazin, az Új Alaplap, az Internet Kalauz, a Karikás rejtvényűjság, játékbemutató cikkeinket befogadva, munkánkért a reklámértékkel fizettek.

Időrendben utolsóként, köszönet a "168 óra"-nak, ha a főszerkesztőnek megküldött kivonat közlésével, nagyobb nyilvánosságot biztosít fenti gondolatoknak.

(Hangsúlyoznám még, hogy ezzel teljes is a lista. Nem felejtettem ki pl. sem az OM-et, sem a GYISM-et, sem a Sulinet-et, ámbár ha felsorolhattam volna őket is, tán nem is íródott volna meg ez a rekviem.)

dr.Nagy László
(az MTTE ez évben még soros elnöke)